

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 423/2017 -35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka vo veci sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Jurajom Lelákom, 29. augusta 2265/19, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo 6. mája 2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo 6. mája 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo 6. mája 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý u h r a d i ť [REDACTED] [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri

eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Juraja Leláka, 29. augusta 2265/19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 423/2017-19 z 31. augusta 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo 6. mája 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Vo zvyšnej časti jeho sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1 T 44/2005 z 11. júna 2007 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného z trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v čase spáchania skutku (ďalej len „zákon č. 140/1961 Zb.“) v súbehu s trestným činom obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb., za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní šiestich mesiacov. Výkon tohto trestu mu bol podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní jedného roka.

3. Dňa 10. februára 2009 vydal Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesenie č. k. 5 To/137/2007-552 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“), ktorým

podľa § 256 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol odvolanie sťažovateľa proti uvedenému rozsudku okresného súdu.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením sťažovateľom podané dovolanie odmietol a v jeho odôvodnení uviedol, že dovolanie odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku, pretože na sťažovateľa sa v dôsledku toho, že sa osvedčil v skúšobnej dobe, hľadí, akoby nebol odsúdený v súlade s § 60 ods. 3 Trestného poriadku. Bolo by preto proti princípu spravodlivosti a rovnosti strán, ak by sa možnosť podať dovolanie priznávala iba jednej z procesných strán, inak by sa nutne musela pripustiť aj u generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), a to vo veci, v ktorej už bol trest vykonaný a zahladený a platí tak fikcia needsúdenia. Výrazne by sa zasiahlo do stability právnych vzťahov, ak by na základe podaného dovolania bolo možné zvrátiť právny stav, ktorý nastal po vykonaní trestu a zahladení odsúdenia, navyše nepriaznivo vo vzťahu k osobe, u ktorej bolo odsúdenie zahladené, ak by dovolanie bolo podané generálnym prokurátorom alebo ďalším oprávneným subjektom v neprospech sťažovateľa. Najvyšší súd preto zastáva názor, že ak nastalo zahladenie odsúdenia a teda jeho neexistencia, jeho dôsledkom musí byť aj to, že žiaden zo subjektov oprávnených na podanie dovolania ho už nemôže podať.

5. Sťažovateľ sa domnieva, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je správne z dôvodu, že rozsudok okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu nadobudol právoplatnosť 10. februára 2009 a skúšobná doba jedného roka uplynula 10. februára 2010. Dovolanie proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ 17. júla 2009, teda ešte pred uplynutím skúšobnej doby, kedy dovolanie ešte bolo prípustné. Svojím rozhodnutím najvyšší súd porušil podľa sťažovateľa ním označené práva podľa ústavy a dohovoru.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyhovel jeho sťažnosti a vydal nasledujúci nález:

„1. Základné právo [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd..., ku ktorému došlo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo dňa 06. 05. 2014, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. f) TP odmietol dovolanie [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5To 137/2007 zo dňa 10. februára 2009, porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 27/2014 zo dňa 06. 05. 2014, a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania, ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet Mgr. Juraja Leláka, advokáta, so sídlom 29. augusta 19, 811 09 Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

7. Najvyšší súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. k. KP 3/2017-65 z 9. októbra 2017. Vo svojom vyjadrení najvyšší súd odkázal na argumentáciu uvedenú v odôvodnení napadnutého uznesenia a poukázal aj na stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 4/2015, ktoré sa síce týka peňažného trestu, principiálne však ide o tú istú otázku.

8. Najvyšší súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania ústavného súdu vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 27. októbra 2017 právnomu zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

10. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 13. novembra 2017 právny zástupca sťažovateľa uviedol, že obsah stanoviska, ktoré prijalo plénum ústavného súdu a na ktoré poukazuje aj najvyšší súd, je v súlade s jeho argumentáciou uvedenou v sťažnosti, ktorej sa aj naďalej pridrižiava. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania ústavného súdu vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyčíslil trovy konania, ktoré mu dosiaľ vznikli.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či postupom súdu a jeho rozhodnutím bolo porušené právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces a právo na právnu pomoc (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

12. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

13. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

15. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

16. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

17. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určeného v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných

orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu. (I. ÚS 26/94).

18. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že plénum ústavného súdu na neverejnom zasadnutí konanom 18. marca 2015 prijalo pod sp. zn. PLz. ÚS 4/2015 zjednocujúce stanovisko, v ktorom vyslovilo túto právnu vetu: „Odsúdenému, ktorému bol uložený peňažný trest a ktorý tento uložený peňažný trest vykonal zaplatením sumy peňažného trestu, nemožno odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že jeho odsúdenie bolo zahladené, keďže by tým neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania došlo k obmedzeniu prístupu odsúdeného k súdnej ochrane, čím by sa zasiahlo do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.“

19. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je toto zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu plne aplikovateľné, v doterajšom rozhodovaní ústavného súdu nedošlo k odklonu od tohto ustáleného právneho názoru, a preto pri rozhodovaní o sťažnosti vychádzal z ním formulovaných právnych názorov.

20. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

21. Podľa § 165 ods. 1 Trestného poriadku odsudzujúci rozsudok musí obsahovať výrok o treste s uvedením zákonných ustanovení, podľa ktorých bol trest uložený alebo podľa ktorých bolo od potrestania upustené, a to prípadne s poukazom na prijatú záruku. Ak bol uložený trest odňatia slobody, ktorého výkon možno podmiennečne odložiť alebo podmiennečne odložiť s probačným dohľadom, musí rozsudok obsahovať aj výrok o tom, či bol podmiennečný odklad povolený, a prípadne, na aké podmienky je viazaný. Ak bol uložený trest odňatia slobody na doživotie alebo iný nepodmiennečný trest odňatia slobody, rozsudok musí obsahovať výrok o spôsobe výkonu tohto trestu.

22. Podľa ustanovenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

23. Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

24. V napadnutom uznesení najvyšší súd s poukazom na § 382 písm. f) Trestného poriadku uviedol, že ak „z priloženého spisového materiálu možno zistiť, že obvinený [REDACTED] sa v skúšobnej dobe, ktorá mu bola uložená už citovaným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 11. júna 2007, sp. zn. 1T 44/2005, v spojení s uznesením Krajského súdu z 10. februára 2009, sp. zn. 5To 137/2007, osvedčil a podľa § 60 ods. 3 Tr. zák. sa na neho hľadí akoby nebol odsúdený.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý znamená vážny prielom do právoplatnosti a predpokladanej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia. Jeho zmyslom je, za prísne vymedzených podmienok, náprava procesných a hmotnoprávných chýb výslovne uvedených v zákone, ale nie revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa a na preskúmavanie nimi vykonaného dokazovania.

Práve preto, že ide o prielom do naznačenej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia na základe tohto mimoriadneho opravného prostriedku za uvedených podmienok v zákone, dáva sa možnosť dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v trestnom konaní (odhliadajúc od práva ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní) prokurátorovi a obvinenému dosiahnuť vyvolanie mimoriadneho konania pred najvyšším súdom na preskúmanie niektorých právoplatných rozhodnutí. Zákon obmedzuje možnosť podania dovolania len obmedzenému okruhu subjektov, v obmedzenom rozsahu, zo špecificky vymedzených, kvalifikovaných dôvodov a len proti niektorým vymedzeným rozhodnutiam.

Keďže sa možnosť tohto opravného prostriedku dáva predovšetkým dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v konaní, základným princípom, ktorým sa musí tento inštitút mimoriadneho opravného prostriedku riadiť, je princíp rovnosti strán a to jednak čo do možnosti podania tohto opravného prostriedku, tak aj v samotnom procese, v konaní o ňom pred súdom. Pri dodržaní tejto základnej zásady v trestnom konaní by bolo proti jej zmyslu i princípu spravodlivosti, aby jedna strana mala možnosť dovolať sa mimoriadnym opravným prostriedkom konania na najvyššom súde vo veci, v ktorej už bol trest vykonaný a zahladený s účinkami, že sa na páchatel'a hľadá akoby nebol odsúdený. Ak by túto možnosť mal obvinený, nutne by musela byť pripustená i u generálneho prokurátora (odhliadajúc od ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní)...

... Predpokladom na podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, je existencia odsúdenia páchatel'a. Pokiaľ platí fikcia neodsúdenia, ktorú zákonodarca spojil s inštitútom zahladenia odsúdenia, nemožno ju chápať podmienenene tak, že pre určité prípady v trestnom konaní (ale i mimo neho) platí a pre niektoré nie.

Zahladenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia, znamená, okrem iných dôsledkov spojených s bezúhonnosťou určitej osoby, že vo výpise z registra trestov sa jej zahladené odsúdenie už neuvádza. V oblasti trestno-právnej zanikajú nepriaznivé následky spojené s odsúdením páchatel'a. Treba vychádzať z toho, že neexistuje odsúdenie, ktoré by bolo dôvodom priťažujúcej okolnosti, alebo recidívy trestnej činnosti. Zahladením odsúdenia s fikciou neodsúdenia môže taká osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Nie je už povinná pri rôznych príležitostiach, napr. pri prijímaní do zamestnania, pri žiadostiach o niektoré povolenia, oprávnenia a pod. uvádzať odsúdenie, ktoré bolo

zahladené. Platí to aj obrátene zo strany iných subjektov vo vzťahu k tejto osobe. Odpadnutie prekážky odsúdenia teda môže viesť k vzniku alebo k obnoveniu takých právnych vzťahov, ktoré občan nemohol nadobudnúť, alebo sa ich nemohol dožadovať, pokiaľ existovala prekážka odsúdenia páchatel'a.

Keďže v dôsledku toho, že odsúdenie bolo zahladené, môžu vznikať nové právne vzťahy, ktoré by inak nemohli nastať, ak aby neexistovala podmienka bezúhonnosti, potom by bolo vážnym zásahom do stability právnych vzťahov, ak by na základe dovolania niektorej z dvoch hlavných strán v trestnom konaní, alebo dovolania ministra spravodlivosti bolo možné zvrátiť nový právny stav vznikajúci po vykonaní trestu a zahladení odsúdenia spojeného s fikciou neodsúdenia.

Výrazne by sa v takom prípade nepriaznivo vo vzťahu k osobe, u ktorej bolo odsúdenie zahladené, prejavilo podanie dovolania prokurátorom, alebo ďalším oprávneným subjektom, v neprospech takejto osoby. Nebolo by žiaduce, aby v takom prípade, keď už páchatel' vykonal trest a došlo aj k zahladeniu odsúdenia, aby generálny prokurátor, eventuálne minister spravodlivosti, mohol podávať tento mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného, smerujúceho k zhoršeniu jeho postavenia a umožniť tak otvorenie takého trestno-právneho vzťahu, ktorý už bol ukončený a zvrátiť tak priaznivé dôsledky pre páchatel'a spočívajúce v tom, že sa na neho hľadí akoby nebol odsúdený. Dobrodenie, ktoré dáva zákonodarca v podobe bezúhonnosti, na základe fikcie neodsúdenia osoby, u ktorej bolo odsúdenie zahladené, by strácalo svoj zmysel.

Rovnosť strán v konaní a záujem na stabilite právnych vzťahov však predpokladá aj opak, že ani na základe dovolania obvineného nie je možné právoplatné a už aj vykonané a zahladené odsúdenie s dôsledkami fikcie neodsúdenia, meniť.

Preto ak nastal zo zákona (alebo na základe rozhodnutia súdu) stav zahladenia odsúdenia, ktorý má znamenať, že neexistuje odsúdenie, ktorým sa uložila sankcia, jeho dôsledkom musí byť i to, že žiaden zo subjektov oprávnených na podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, už ho nemôže podať.“.

25. Vo vzťahu k citovanému obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že takéto precizovanie podmienok, dôvodov, ako aj okruhu osôb oprávnených podať dovolanie je prejavom faktu, že dovolanie predstavuje

mimoriadny opravný prostriedok, ktorého možnosť uplatnenia má byť v porovnaní s riadnymi opravnými prostriedkami podstatne užšia, keďže dovolanie a rozhodnutie o ňom spravidla narúša stabilitu konečného a vykonateľného, resp. v niektorých prípadoch už aj vykonaného rozhodnutia súdu. Vzhľadom na zákonom podrobne vymedzené podmienky, dôvody, ako aj okruh osôb oprávnených podať dovolanie je v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania, aby v aplikačnej súdnej praxi dochádzalo k akejkoľvek ďalšej redukcii zákonom ustanovených podmienok, dôvodov a okruhu osôb oprávnených podať dovolanie.

26. Práve argumentáciu najvyššieho súdu obsiahnutú v napadnutom uznesení, že podanie dovolania generálnym prokurátorom alebo ďalším oprávneným subjektom by sa nepriaznivo prejavilo vo vzťahu k osobe, u ktorej bolo odsúdenie zahladené, a nebolo by žiaduce, aby v prípade, ak už páchatel vykonal trest a došlo aj k zahladeniu odsúdenia, generálny prokurátor alebo minister spravodlivosti Slovenskej republiky mohli podávať tento mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného smerujúci k zhoršeniu jeho postavenia a umožniť tak otvorenie takého trestnoprávneho vzťahu, ktorý už bol ukončený, a zvrátiť tak priaznivé dôsledky pre páchatel'a, možno považovať za redukciu zákonom ustanovených podmienok, dôvodov a okruhu osôb oprávnených podať dovolanie. Legalizujúcim dôvodom takejto redukcie nemôže byť argumentácia založená na rešpektovaní princípu rovnosti procesných strán, pretože neexistuje legitímny dôvod ani cieľ, pre ktorý by nebolo možné priznať rovnaké procesné práva pre všetky procesné strany. V danom prípade priznať právo podať dovolanie aj proti rozhodnutiu, ktoré vykazuje nezákonnosť a ktoré odsúdený medzičasom vykonal. Priznanie, a teda uplatnenie tohto procesného práva vo svojich dôsledkoch znamená naplnenie, a nie popretie podstaty princípu rovnosti procesných strán.

27. Pokiaľ ide o argumentáciu najvyššieho súdu týkajúcu sa možného porušenia princípu rovnosti strán, ústavný súd poukazuje na to, že v rámci princípu rovnosti procesných strán generálny prokurátor nepochybne môže podať dovolanie proti právoplatnému oslobodzujúcemu rozsudku, čo následne tiež umožňuje otvorenie trestnoprávneho vzťahu, ktorý už bol ukončený, a to v spojení so zvrátením priaznivých

dôsledkov pre stíhaného spočívajúcich v tom, že oslobodením spod obžaloby došlo k deklarovaniu jeho neviny. Pritom nemožno mať najmenšie pochybnosti o tom, že právoplatný oslobodzujúci rozsudok treba považovať za omnoho priaznivejší než právoplatný odsudzujúci rozsudok spojený s fikciou, že sa na odsúdeného hľadá, ako keby odsúdený nebol.

28. Neprípustnosť dovolania podaného odsúdeným, ktorý už vykonal uložený trest, nemožno bez ďalšieho vyvodzovať ani z explicitného znenia už citovaných ustanovení Trestného poriadku vzťahujúcich sa na dovolanie. Rozhodnutím, ktorým bola vec právoplatne skončená, je okrem iného aj rozsudok, ktorým bol uložený trest.

29. V tejto súvislosti nemožno za ústavne udržateľné považovať právne závery, ku ktorým dospel najvyšší súd v napadnutom uznesení, keď konštatoval, že odsudzujúce rozhodnutie osoby, na ktorú sa hľadá akoby odsúdená nebola, je potrebné právne považovať za neexistujúce.

30. Na rozdiel od prezentovaného právneho záveru najvyššieho súdu je ústavný súd toho názoru, že z hľadiska prípustnosti podania dovolania je bez významu, či sa v dôsledku zahľadania odsúdenia hľadá na osobu odsúdeného ako na osobu, ktorá odsúdená nebola, keďže z hľadiska prípustnosti podania dovolania je rozhodujúce to, či existuje odsudzujúce rozhodnutie a či toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Tomuto záveru plne korešponduje aj znenie citovaného ustanovenia § 165 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého odsudzujúcim rozsudkom je rozsudok, ktorým súd obžalovaného uznal za vinného. Inak povedané, podmienkou podania dovolania je existencia už samotného odsúdenia páchatel'a – podmienkou nie je absencia zahľadania odsúdenia spojená so zákonnou fikciou neodsúdenia. Fikcia neodsúdenia sťažovateľ'a vyplýva z vykonania uloženého peňažného trestu na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku, pričom odopretím práva podať dovolanie proti takémuto právoplatnému rozhodnutiu by nebolo možné naplniť deklarovaný účel inštitútu dovolania, ktorým je odstrániť účinky založené nezákonným právoplatným rozhodnutím.

31. Ústavný súd na tomto mieste konštatuje, že sa nemôže bez výhrad stotožniť ani s prezentovanými závermi najvyššieho súdu, podľa ktorých odsúdená osoba môže zahladením odsúdenia s fikciou neodsúdenia preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd opomenul, že zahladenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia nezakladá zánik všetkých nepriaznivých účinkov spojených s odsúdením páchatel'a, pretože tieto nemožno obmedzovať výlučne na skutočnosť, že vo výpise z registra trestov sa páchatel'ovi zahladené odsúdenia neuvádzajú, keďže účinky spojené s vykonaným a zahladeným trestom vo vzťahu k odsúdeniu zostávajú zachované vo forme záznamu v odpise z registra trestov. Práve odpis z registra trestov bez evidovaného odsúdenia páchatel'a je v početných prípadoch zákonnou podmienkou a predpokladom na plné uplatnenie subjektívnych práv páchatel'a, napr. práva na zamestnanie.

32. Ústavný súd poukazuje ďalej aj na to, že vykonaný a zahladený trest postihuje páchatel'a aj sekundárne, keď už samotné právoplatné rozhodnutie, ktorým bol páchatel' uznaný za vinného a bol mu uložený trest, zakladá pre poškodeného právny titul na uplatnenie práva na náhradu škody v civilnom konaní (pokiaľ náhrada škody nebola poškodenému priznaná už v trestnom konaní).

33. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že so zahladením odsúdenia páchatel'a nezanikajú ďalšie účinky spojené s uloženým, ale zahladeným trestom, ako je napr. strata vážnosti v spoločnosti, keď účelom uloženého trestu je v zmysle ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona okrem iného aj vyjadriť morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou, ktoré je naplnené už právoplatným uložením trestu, pričom jeho vykonaním a následným zahladením tieto účinky nezanikajú a nie sú ani automaticky reparované.

34. Osobitne je potrebné zdôrazniť, že aj v zmysle judikatúry samotných všeobecných súdov zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin (R 7/1975). Fikcia, v zmysle ktorej sa na páchatel'a hľadí, akoby nebol odsúdený, nelikviduje samotný fakt spáchania činu, nebráni tomu, aby súd pri hodnotení osoby páchatel'a v neskoršom trestnom konaní pre iný trestný čin prizeral na skutočnosť,

že páchatel' spáchal trestný čin, a aby z toho vyvodil príslušné závery z hľadiska sklonu páchatel'a k trestnej činnosti, jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možnosti jeho nápravy a podobne. Závažnosť tejto skutočnosti je však zásadne menšia ako závažnosť skutočnosti, že páchatel' už bol odsúdený (R 10/1974).

35. Účinky spojené s uloženým a zahladeným trestom v dôsledku jeho vykonania postihujú odsúdeného v možnosti uplatnenia jeho subjektívnych práv a civilnoprávných vzťahov a možnosť podať dovolanie v danom prípade predstavuje výkon základného práva na súdnu ochranu, pričom právnym poriadkom umelo konštruovaná skutočnosť – fikcia neodsúdenia nemôže uprieť či znemožniť odsúdenému prístup k mimoriadnemu opravnému prostriedku, ktorého prípadné vyhodnotenie ako dôvodného a oprava vymedzených procesných a hmotnoprávných chýb môže následne v konečnom dôsledku vyústiť do oslobodenia odsúdeného – tzn. preukázania, že trestný čin nespáchal. Odopretie práva podať dovolanie odsúdenému len z dôvodu, že sa na neho v dôsledku vykonania mu uloženého peňažného trestu hľadí ako keby nebol odsúdený, neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania obmedzuje prístup odsúdeného k súdnej ochrane, čím zasahuje do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.

36. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

37. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nerozhoduje po prvýkrát v typovo rovnakej veci a napriek zjednocujúcemu stanovisku pléna ústavného súdu z 18. marca 2015, ktoré je najvyššiemu súdu známe, sa objavila ďalšia nesprávna aplikačná prax najvyššieho súdu, ktorá veľmi reštriktívnym, skôr svojvoľným spôsobom aplikuje príslušné ustanovenia o prípustnosti (dôvodnosti) dovolania, čo je nepochybne stav nežiaduci a nezodpovedajúci princípu výkonu spravodlivosti v právnom štáte, ktorým by Slovenská republika mala byť (čl. 1 ods. 1 ústavy). Ústavný súd zároveň poukazuje na závery ďalších svojich rozhodnutí, v ktorým rozhodol obdobným spôsobom (III. ÚS 456/2015, I. ÚS 555/2015, II. ÚS 481/2015, I. ÚS 321/2015, III. ÚS 114/2015 etc.)

III.

38. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

39. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva garantovaného ústavou a práva zaručeného medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

40. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 To 137/2007 z 10. februára 2009 znova prerokovať a v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s námietkami sťažovateľa formulovanými v dovolaní riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze a rešpektujúc obsah a zmysel všetkých práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom v doterajšom konaní zistené.

41. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť uznesením niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Základná sadzba odmeny (vypočítaná z priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného

paušálu je 8,58 €. Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) Finančnej správy Slovenskej republiky je advokát subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH SK1076370251). Trovy konania by spolu s DPH predstavovali sumu 363,79 €.

43. Pretože sťažovateľ bol v konaní pred ústavným súdom úspešný, ústavný súd mu priznal náhradu trov konania vo výške 363,79 €, ktorú je povinný uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu). Za tretí úkon právnej služby, ktorým sťažovateľ realizoval svoje procesné oprávnenie, t. j. „možnosť vyjadriť sa“ k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu, mu ústavný súd náhradu nepriznal, pretože jeho obsahom neboli žiadne nové skutočnosti, ktoré by podstatnou mierou prispeli k objasneniu danej veci (bod 4 výroku nálezu).

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2017